

สุขภาวะ อัตลักษณ์ และการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติ วิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักซ์ จังหวัดร้อยเอ็ด

WELL-BEING, IDENTITY, AND GROUP MANAGEMENT FOR THE DEVELOPMENT OF NATURALLY DYED TEXTILE PRODUCTS: A CASE STUDY OF THE ROI RAK WEAVING COMMUNITY ENTERPRISE IN ROI ET PROVINCE

นิติพล ธาระรูป^{1*} และณัฐวดี ลิ้มเลิศเจริญวนิช²

Nitiphol Tharoop^{1*} and Nutthavadee Limlerjaleranvanit²

¹คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ²นักวิจัยอิสระ

¹Faculty of Public Administration, Dhurakij Pundit University ²Independent Researcher

Received: December 10, 2024 / Revised: May 20, 2025 / Accepted: May 28, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบาย 1) ภาวะสุขภาวะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักซ์ 2) อัตลักษณ์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักซ์ และ 3) รูปแบบการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักซ์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยรักซ์ จำนวน 10 คน และการสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้แทนชุมชน เด็กและเยาวชนจำนวน 8 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านสุขภาวะ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักซ์มีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อและอ่อนเพลียจากการทอผ้า (มิติสุขภาพกาย) อีกทั้งมีความกังวลเกี่ยวกับการรักษามาตรฐานสินค้าและการส่งมอบให้ตรงเวลา (มิติสุขภาพจิต) อย่างไรก็ตามสมาชิกได้นำหลักธรรมคำสอนมาใช้ในการทำงาน (มิติสุขภาพทางจิตวิญญาณหรือปัญญา) และได้รับการสนับสนุนจากชุมชน (มิติสุขภาพทางสังคม) 2) ด้านอัตลักษณ์ชุมชนชุมชนตั้งอยู่บริเวณคลองร่องน้ำธรรมชาติที่มีหิน อยู่ในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ และยังคงรักษาประเพณีฮีต 12 คลอง 14 ตลอดจนแสดงออกถึงความฮักแพงแบ่งปัน มีต้นสะแบง และผ้าลายขิดเป็นเอกลักษณ์ 3) ด้านการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มฯ มีการกำหนดโครงสร้างองค์กร แต่จัดประชุมแบบที่ไม่เป็นทางการ จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และผลิตตามคำสั่งซื้อโดยเปิดโอกาสให้ลูกค้าเลือกวัสดุและรูปแบบตามต้องการ ส่วนด้านการตลาดยังเน้นการออกบูธเป็นหลัก และขาดทักษะในด้านการตลาดออนไลน์

คำสำคัญ: สุขภาวะ ผ้าย้อมสีธรรมชาติ วิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการกลุ่ม อัตลักษณ์

Abstract

The objectives of this study are to explain (1) the well-being condition of the Roi Rak Weaving Community Enterprise, (2) the identity of the community in developing the products of the Roi Rak Weaving Community Enterprise, and (3) the management model of the Roi Rak Weaving Community Enterprise. A qualitative research approach was employed, collecting data through interviews with 10 members of the Roi Rak Weaving Community Enterprise and a focus group discussion involving 8 participants, including community leaders, local scholars, community representatives, and youths.

The research findings are as follows: 1. Regarding the well-being condition, members of the Roi Rak Weaving Community Enterprise experienced muscle aches and fatigue from weaving (physical health dimension), as well as anxiety about maintaining product standards and meeting delivery deadlines (mental health dimension). However, they incorporated religious teachings into their work (spiritual or intellectual health dimension) and received supports from the community (social health dimension). 2. Regarding the community identity, the community is located near a natural rocky canal in the Thung Kula Rong Hai area; the community members uphold the “Heet 12, Khlong 14” tradition, and express the mutual care and supports. The community is distinguished by its Sabang trees and Khit woven patterns. 3. Regarding the management model of the community, although the group has established an organizational structure, its meetings are conducted informally. They maintain income–expense records and produce items based on customer orders, allowing customers to choose both materials and designs. In terms of marketing, the group primarily focuses on setting up product booths but lacks online marketing skills.

Keywords: Well-being, Natural Dye Textiles, Community Enterprise, Group Management, Identity

บทนำ

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสุขภาพในยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพะด้วยการใช้ชุมชนเป็นฐานและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี (Office of the National Economic and Social Development Council [NESDC], 2018) ข้อมูลจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (Institute for Population and Social Research, 2024) ได้รายงานปัญหาสุขภาพของคนวัยทำงานกำลังเผชิญกับภาวะหมดไฟ

ความเครียดจากปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ครอบครัว ภาวะเครียด และเสี่ยงเป็นโรคหลอดเลือด และฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นหน่วยธุรกิจหนึ่งในระดับฐานรากที่ผลิตสินค้า และบริการด้วยความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์ สร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศ (Department of Agricultural Extension, 2014) แต่ในปัจจุบันสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกำลังเผชิญกับปัญหาสุขภาพจากความเครียด อ่อนล้าจากการทำงาน ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ส่งผลกระทบต่อศักยภาพการปฏิบัติงาน

ของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเช่นกัน อีกทั้ง รัฐบาล กำหนดนโยบาย Soft Power ส่งเสริมการนำความรู้ ความคิดสร้างสรรค์อัตลักษณ์ท้องถิ่นของคนไทย ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และสร้างมูลค่า เพิ่มทางเศรษฐกิจ เช่น งานฝีมือและหัตถกรรม งาน ด้านแพชั่น (National Science and Technology Development Agency, 2021) และผลักดัน วัฒนธรรมที่มีศักยภาพของประเทศไทย เช่น อาหาร เทศกาล และแพชั่น เป็นต้น (Bangkokbiznews, 2022) ประเด็นดังกล่าวเป็นวาระสำคัญของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนต้องพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ กลุ่มอย่างมีศักยภาพ พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความ โดดเด่นด้วยอัตลักษณ์เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ในตลาด และมีภาวะสุขภาวะที่ดีควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้ การขับเคลื่อนนโยบาย Soft Power ให้บรรลุ เป้าหมาย

คณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของ ประเด็นสุขภาวะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรัก ซึ่งตั้งอยู่บ้านฮองเฮ่ ตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด และมีผลงานได้รับคัดเลือกเป็น 1 ใน 69 ชุมชนผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย โดยศึกษาเรื่อง สุขภาวะอัตลักษณ์ และการบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อ พัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งการวิจัยนี้ เป็นความร่วมมือระหว่างคณะรัฐประศาสนศาสตร์ รับผิดชอบการศึกษาภาวะสุขภาวะ การบริหารกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน และการค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน เพื่อให้ คณะศิลปกรรมใช้ข้อมูลออกแบบบลวดลายพัฒนา ผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติตามอัตลักษณ์ของ วิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรัก และผลการวิจัยจะเป็น ประโยชน์กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสริมสร้างสุขภาวะใน การทำงานให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่ออธิบายภาวะสุขภาวะกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนทอผ้าร้อยรัก

2. เพื่ออธิบายอัตลักษณ์ของชุมชนในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรัก

3. เพื่ออธิบายรูปแบบการบริหารกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนทอผ้าร้อยรัก

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาวะ สุขภาวะ (Well-Being) หมายถึง ภาวะที่บุคคลมีความสมบูรณ์และสมดุลใน 4 มิติ ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม (World Health Organization [WHO], 1998) สำหรับการ ประเมินสุขภาวะมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สุขภาวะ ทางกาย (Physical Wellbeing) คือ ร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง 2) สุขภาวะทางจิตใจ (Mental Wellbeing) คือ จิตใจที่มีความสุข ไม่มีความเครียด 3) สุขภาวะ ทางสังคม (Social Wellbeing) คือ การอยู่ร่วมกัน ด้วยดีในชุมชนและครอบครัวที่อบอุ่น 4) สุขภาวะ ทางจิตวิญญาณหรือปัญญา (Spiritual or Wisdom Wellbeing) คือ ความรู้ ความเข้าใจการแยกเหตุผล ของการทำความดีและชั่ว ความสุขในการดำเนินชีวิต (Sukumnoed et al., 2002)

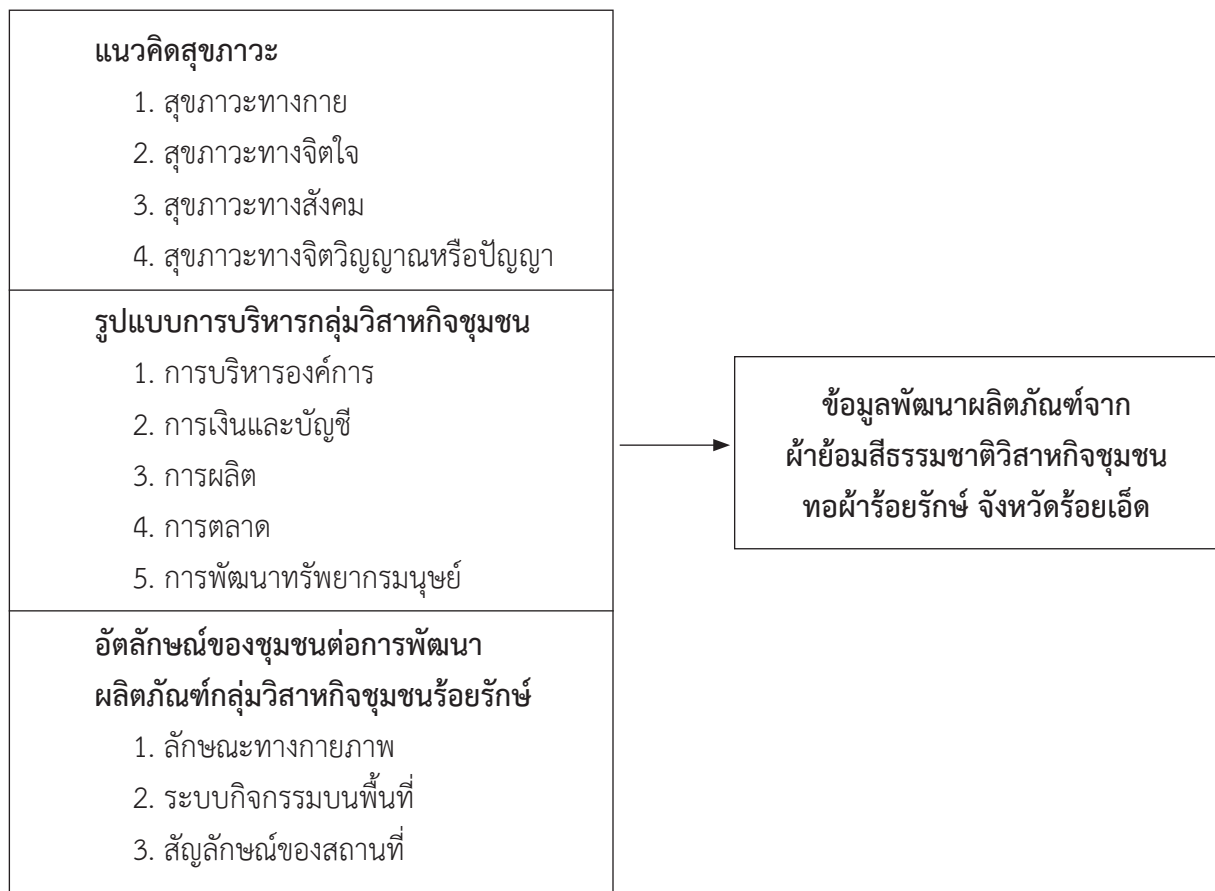
แนวคิดทฤษฎีอัตลักษณ์พื้นที่ เป็นความ สัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพ ระบบกิจกรรม บนพื้นที่ และสัญลักษณ์ของสถานที่ ได้แก่ ลักษณะทาง กายภาพ ที่มีรูปแบบปรากฏชัด เช่น สถาปัตยกรรม เฉพาะของสถานที่ ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมของ ปลุกสร้าง เป็นต้น และรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง กิจกรรมของสมาชิกในชุมชน และพื้นที่ของชุมชน และ การรับรู้การอธิบายลักษณะของสถานที่ได้ถูกต้อง เมื่อ มีการอ้างอิงถึงสถานที่นั้น (Meak-on & Bejarananda, 2013)

รูปแบบการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน Community Development Department (2017) และ Department of Agricultural Extension (2014) อธิบาย องค์ประกอบการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน โดยสรุป ได้แก่ 1) ด้านการบริหารองค์การเกี่ยว กับกำหนดทิศทาง เป้าหมาย แผนการดำเนินงาน

กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้ชัดเจน การชี้แจงบทบาทหน้าที่กับสมาชิก วิชากิจชุมชนสามารถปรับปรุงการบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน 2) ด้านการเงินและบัญชี เกี่ยวกับการบริหาร จัดการเงินทุนเพียงพอการจัดทำบัญชี 3) ด้านการผลิต เกี่ยวกับการกำหนดแผนด้านผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบ ปริมาณการผลิต มาตรฐานการผลิต การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ 4) ด้านการตลาด เกี่ยวกับการจัดการ

ด้านตลาด เช่น เกณฑ์การกำหนดราคาปลีก-ส่ง ช่องทางการจัดจำหน่าย การสำรวจความต้องการของลูกค้า และ 5) ด้านทรัพยากรมนุษย์ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การฝึกอบรม การให้ผลตอบแทน และการสร้างขวัญกำลังใจ

การศึกษาครั้งนี้มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาความเที่ยงตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านวิสาหกิจชุมชน และด้านการเสริมสร้างองค์การแห่งความสุข รวม 3 ท่าน และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยใน

มนุษย์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เลขที่ DPUHREC 005/67FB

1. การสัมภาษณ์ (Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เภรัญญิก และกรรมการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คน โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) ข้อมูลชุมชน 2) การบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

(ประวัติของกลุ่ม การบริหารองค์การการเงินและบัญชี การผลิต การตลาด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) 3) สุขภาวะของวิสาหกิจชุมชน (สุขภาวะทางร่างกาย สุขภาวะทางจิตใจ สุขภาวะทางสังคม สุขภาวะทางจิตวิญญาณหรือปัญญา) เพื่ออธิบายภาวะสุขภาวะและรูปแบบการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรัก

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับตัวแทนพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร้อยเอ็ด คณะกรรมการชุมชน ตัวแทนเครือข่ายเด็กและเยาวชน ตัวแทนเครือข่ายผู้สูงอายุ ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 8 คน โดยใช้แบบสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล มีประเด็นการสนทนากลุ่ม ได้แก่ 1) ประวัติศาสตร์ชุมชน 2) สภาพสังคม วิถีชีวิตชุมชน 3) ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน 4) อัตลักษณ์ชุมชน เพื่ออธิบายอัตลักษณ์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรัก

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยดำเนินการกับข้อมูลที่เก็บรวบรวม (Nimphanich & Rojanaphon, 2018) ดังนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูล การจัดเตรียมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เพื่อสร้างข้อสรุปตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะสุขภาวะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรัก

1.1 มิติสุขภาวะทางกาย พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้อยรัก มีอาการปวดเมื่อยบริเวณต้นคอ หัวไหล่ แขน หลัง คล้ายกับอาการออฟฟิศซินโดรม บางรายมีอาการกระดูกทับเส้นประสาท

อ่อนเพลียจากการทำงาน เพื่อผลิตสินค้าให้ทันตามคำสั่งซื้อ สมาชิกกลุ่มได้แก้ไขด้วยการเปลี่ยนอิริยาบถระหว่างการทำงาน เช่น บริหารร่างกาย เดินไปพูดคุยกับเพื่อนบ้าน แบ่งเวลาทำงานกับเวลาพักผ่อนให้เหมาะสม หรือจัดตารางเวลาการทำงาน เป็นต้น

1.2 มิติสุขภาวะทางจิตใจ พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้อยรักมีความวิตกกังวลเรื่องการรักษามาตรฐานการผลิตสินค้า คุณภาพการตัดเย็บ การส่งมอบสินค้าให้ทันตามกำหนด เนื่องจากสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงแก้ไขด้วยการกำหนดระบบการทำงาน การกระจายงานให้กับสมาชิกอย่างทั่วถึงการให้คำปรึกษาระหว่างสมาชิก อีกทั้งสภาพแวดล้อมการทำงานของกลุ่มที่อยู่ร่วมกันแบบครอบครัวช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกันทำให้สมาชิกมีความสุข ภาคภูมิใจในตัวเอง และลดความกังวล

1.3 มิติสุขภาวะทางสังคม พบว่า คนในชุมชนบ้านฮ่องแอ่นสนับสนุนการดำเนินกิจการของกลุ่มได้รับความร่วมมือจากปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิก ชุมชนภาคภูมิใจกับสินค้า เช่น ผ้าขาวม้า เสื้อผ้าย้อมสีธรรมชาติ ผ้าพันคอ ชุดทำงาน เป็นต้น เพราะกลุ่มผลิตสินค้าด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนจากรางวัลที่ได้รับ การเข้ามาศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

1.4 มิติสุขภาวะทางจิตวิญญาณหรือปัญญา พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้อยรักมีความสุขในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา และนำหลักธรรมทางศาสนา ได้แก่ ความซื่อสัตย์ หลักอริยาบท 4 ประยุกต์กับการทำงานทอผ้าเพื่อรักษามาตรฐาน และส่งมอบสินค้าคุณภาพดีให้กับลูกค้า และรักษาสีสิ่งแวดล้อมชุมชนด้วยการใช้สีย้อมจากธรรมชาติ ดังปรากฏ ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปภาวะสุขภาวะของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักซ์

มิติทางสุขภาวะ	ประเด็นเชิงสูญเสีย (เชิงลบ)	ประเด็นเชิงสร้างเสริม (เชิงบวก)
ทางกาย	ปวดเมื่อย อ่อนล้า	การทำกิจกรรมสันทนาการ การผ่อนคลาย อิริยาบถ
ทางจิตใจ	ความกังวลจากการผลิตสินค้า รายได้ไม่เพียงพอ	การช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในกลุ่มวิสาหกิจ การสร้างรายได้เพียงพอ
ทางสังคม	ไม่ปรากฏข้อมูล	การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ความมีน้ำใจ
ทางจิตวิญญาณ	ไม่ปรากฏข้อมูล	ความสมานฉันท์ในกลุ่มวิสาหกิจ ยึดมั่นความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ

2. อัตลักษณ์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักซ์

จากประวัติศาสตร์ สภาพสังคม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีพื้นถิ่น พบว่า คุณพ่อโพธิ์และคุณพ่อคุณเป็นคนกลุ่มแรกที่อาศัยในบ้านฮ่องแอ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2465 โดยคำว่า “ฮ่องแอ่” หมายถึง “คลองร่องน้ำธรรมชาติที่มีหิน” ในสมัยนั้นชาวบ้านประกอบอาชีพทำนา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในปัจจุบันชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเชิงพาณิชย์มากขึ้น แต่สภาพสังคมในปัจจุบันยังมีความอึดแพ่งแบ่งปัน สำหรับวัฒนธรรมพื้นถิ่น เช่น ประเพณีฮีต 12 คลอง 14 งานบุญข้าวเจ้า งานบุญพระเวศ งานบุญเบิกบ้าน

งานบุญข้าวประดับดิน และมีอาหารพื้นถิ่น ได้แก่ ขนมข้าวพอง ขนมทองแอบ ขนมจีน

จากนั้นได้สังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักซ์ โดยค้นหาคำสำคัญ (Keywords) จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ได้แก่ 1) คำที่เกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง 2) คำที่เกี่ยวกับสี 3) คำที่เกี่ยวกับรายละเอียดตกแต่ง และ 4) คำที่เกี่ยวกับวัสดุ เพื่อให้คณะศิลปกรรมได้นำคำสำคัญ (Keywords) เหล่านี้ใช้ในการพัฒนาลวดลายผ้าที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชนร้อยรักซ์ต่อไป ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อัตลักษณ์ของชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักษ์

ประเด็น	คำสำคัญ
ผลิตภัณฑ์ชุมชน	- วัตถุดิบ ได้แก่ ครั่ง เปลือกต้นกระบก ดอกสะแบงหรือยางกราด น้ำมะพร้าว ถังปีป เปลือกอร่าม เปลือกกระตู่ เปลือกต้นกระบก เปลือกมะพร้าว เปลือกสะเดาแห้ง ลูกยาง ใบสมอ ตะไคร้หอม แกนขนุน - สีย้อมธรรมชาติ ได้แก่ สีชมพูอมม่วง สีแดง สีนํ้าตาล สีนํ้าตาลอมเขียว สีเขียว สีเหลือง - ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป๋า หมวก เสื้อผ้า เสื้อสุท ผ้าม้วนคอ ผ้ามืน - ลักษณะผ้า ได้แก่ ผ้าขาวม้า ผ้าฝ้ายทอมือ ผ้าฝ้ายทอเครื่อง ผ้าไหม - วิธีการผลิต ได้แก่ การย้อม การสกดสี การผสมสี การเก็บซิดที่ชาย การข่ม การยกเส้นไหม การทอแบบไหมสาวมือ - ลักษณะลายผ้า ได้แก่ ลายซิด ลายตารางเล็ก ลายตารางใหญ่ ลายดอกสะแบง ลายยกดอก ลายสร้อยดอกพรวัว
ทุนภายในพื้นที่	- ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ คลอง หิน น้ำใส ต้นตะแบก ต้นกันเกรา ดอกลำดวน ต้นสะแบง พื้นที่ทุ่งไม้ทุ่งกุลาร้องไห้ - ประเพณี ได้แก่ ทำบุญข้าวประดับดิน บุญเบิกบ้าน บุญข้าวจี บุญผะเหวด ประเพณีบุญสารท - อาหารพื้นถิ่น ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ขนมหอง ขนมหิน - วิถีชุมชน ได้แก่ การทอผ้า การทำนา - สัตว์ ได้แก่ วัว ควาย กบ ปลา เขียด

3. รูปแบบการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักษ์

3.1 การบริหารองค์การ พบว่า วิสาหกิจชุมชนร้อยรักษ์มีจำนวนสมาชิก 10 คน แบ่งโครงสร้างองค์กร ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรณญิกฝ่ายการตลาดและตลาดออนไลน์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และกรรมการ ช่วยกันทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพ การจัดส่ง ต้อนรับคณะศึกษาดูงาน มีการประชุมในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ และกลุ่มฯ บริหารงานโดยยึดหลักเสียสละ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และใจรัก อีกทั้งมีเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ สถาบันการศึกษา ภาครัฐ เอกชน และเครือข่ายชุมชน สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการตลาด

3.2 การเงินและบัญชี พบว่า เมื่อมีคำสั่งซื้อ ประธานกลุ่มจะเก็บเงินคํามัดจำร้อยละ 40 จากลูกค้า เพื่อเป็นทุนจัดซื้อฝ้าย และเก็บเงิน ร้อยละ 60 หลังจากการตรวจสอบคุณภาพสินค้า เพื่อเตรียมการจัดส่ง กลุ่มจะเป็นผู้จัดสรรค่าตอบแทนให้กับสมาชิกจากผลการประกอบการในรอบปี สามารถลดภาระหนี้สินจากการทำการเกษตร อย่างไรก็ตามในอนาคตสมาชิกเห็นว่าควรหักค่าส่วนกลางเพื่อสำหรับการบริหารจัดการกลุ่มร้อยละ 10 และควรจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุกเดือน และตรวจสอบสต็อกสินค้าทุกเดือน เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

3.3 การผลิต พบว่า เมื่อได้รับคำสั่งซื้อ สมาชิกกลุ่มจะประชุมเพื่อระดมสมองเกี่ยวกับคุณลักษณะของสินค้าตามคำสั่งซื้อ เช่น ขนาด ประเภทของ

วัตถุดิบธรรมชาติ สำหรับการย้อมสี รูปแบบและเทคนิคการทอ และรูปแบบการตัดเย็บ เมื่อได้ข้อสรุปจะติดต่อลูกค้า เพื่อยืนยันรายละเอียดคำสั่งซื้อและวางเงินมัดจำร้อยละ 40 หลังจากนั้นประธานกลุ่มจะแบ่งงานให้กับสมาชิก ได้แก่ จัดซื้อวัตถุดิบ การย้อม ทอ ตัดเย็บ ตรวจสอบคุณภาพ และบรรจุเพื่อส่งมอบสินค้า

การพัฒนาารูปแบบของสินค้าพบว่า วิสาหกิจชุมชนร้อยรักษ์ได้พัฒนาสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1) รูปแบบของสินค้า เดิมกลุ่มผลิตผ้าขาวม้า ผ้าพันคอ จำหน่ายผืนละ 200-300 บาท ต่อมากลุ่มพัฒนาสินค้าเป็นเสื้อสำเร็จรูป เสื้อสูทผ้าฝ้าย จั๊มสูทผ้าฝ้าย ผ้าปูที่นอน ผ้าจากใยกล้วย และนำเศษผ้าที่เหลือตัดเย็บเป็นตุ๊กตาห้อยกระเป๋ายางรัดผม ซึ่งเพิ่มยอดขายจากกลุ่มลูกค้าวัยรุ่น และลูกค้าวัยทำงาน ถ้าเป็นสินค้าประเภทผ้าไหมกลุ่มจะใช้ไหมที่ปลูกในพื้นที่ และถ้าเป็นสินค้าประเภทผ้าฝ้าย ลูกค้าสามารถเลือกเกรดของฝ้ายในการผลิตได้ 2) การพัฒนาลายผ้าการพัฒนาลายยกดอก ลายสร้อยดอกพริ้ว ลายตารางหมากรุกทอสลัสีฟ้าสเทล ลายขีดที่ชุมชนออกแบบเอง ลายดอกสะแบง 3) การพัฒนาศี้อย้อมธรรมชาติ กลุ่มได้ใช้วัตถุดิบในชุมชน ได้แก่ เปลือกต้นประดู่ เปลือกต้นอร่าม เปลือกมะพร้าว ครั่ง เปลือกต้นกระบก สีจากดอกสะแบงหรือยางกราด น้ำมะพร้าวอ่อนที่ต้มในปิ้งขึ้นสนิม เปลือกสะเดาแห้ง ลูกยาง ใบสมอ ตะไคร้หอม และ 4) การพัฒนาเทคนิค

การทอผ้า กลุ่มพัฒนารูปแบบการทอผ้าด้วยการนำผ้าฝ้ายทอมือและทอเครื่องผสมกัน เทคนิคการทอแบบไหมสาวมือบนผืนผ้า การเพิ่มลวดลายขีดโบราณในผ้าขาวม้าเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้แตกต่างจากแหล่งอื่น ๆ

3.4 การตลาด พบว่า วิสาหกิจชุมชนร้อยรักษ์ทำการตลาดด้วยการออกบูธแสดงสินค้า และตลาดออนไลน์ร่วมด้วย ประธานกลุ่มจะจัดคิวให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนเป็นตัวแทนออกบูธจัดแสดงสินค้า และรับคำสั่งซื้อจากลูกค้า อีกทั้งสมาชิกมีข้อเสนอแนะว่า ต้องการพัฒนาความรู้เรื่องการตลาดออนไลน์ให้มากขึ้น

3.5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พบว่า กลุ่มพัฒนาศักยภาพของสมาชิกอย่างทั่วถึง โดยแบ่งงานตามความชำนาญของสมาชิก การสร้างขวัญกำลังใจด้วยการให้ค่าตอบแทนเพิ่มเติมทุกสิ้นปี และมีระบบพี่เลี้ยงสอนงาน เทคนิคการทอผ้าให้กับสมาชิกที่มีประสบการณ์น้อยแบบตัวต่อตัว และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เช่น การให้บุคคลที่ถนัดการทอผ้าถ่ายทอดสอนบุคคลที่ถนัดทอผ้าพื้น เพื่อสร้างทักษะเพิ่มขึ้น อีกทั้งกลุ่มได้รับโอกาสจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เช่น สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ บริษัท ไทย เบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เข้ามาให้ความรู้ด้านการทอผ้า ย้อมผ้า การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 ดอกสะแบงที่พื้นที่บ้านฮ่องเฮ้

ภาพที่ 2 ผ้าพื้นปักลายดอกตะแบกด้วยมือ

อภิปรายผล

1. สุขภาวะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักษ์

1) มิติสุขภาพกาย พบว่า สมาชิกมีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อ่อนเพลียจากการทอผ้า สมาชิกกลุ่มจึงแก้ไขด้วยการเปลี่ยนอิริยาบถ เช่น การยืดกล้ามเนื้อ การเดินพูดคุยกับเพื่อนบ้าน 2) มิติสุขภาวะทางจิตใจ พบว่า สมาชิกกลุ่มมีความกังวลเรื่องการรักษามาตรฐานของสินค้า การส่งมอบสินค้าให้ทันเวลา ประธานกลุ่มจึงแก้ไขด้วยการกระจายภาระงานให้กับสมาชิกอย่างทั่วถึง การให้สมาชิกที่มีประสบการณ์ด้านการทอการตัดเย็บเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา 3) มิติสุขภาวะทางสังคม พบว่า กลุ่มได้รับการยอมรับ สนับสนุนจากชุมชน เพราะสินค้าของกลุ่มสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน 4) มิติสุขภาวะทางจิตวิญญาณหรือปัญญา พบว่า กลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และใช้หลักธรรมคำสอนกับการทำงาน เช่น ความซื่อสัตย์ เพื่อส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพให้กับลูกค้า

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงภาวะสุขภาวะของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้อยรักษ์ พบว่า มีประเด็นสุขภาวะเชิงสูญเสีย ได้แก่ การเจ็บป่วยจากการทำงาน เช่น ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อ่อนเพลีย แผลพุ่นละลอก ซึ่งเป็นกลุ่มอาการที่พบในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า สอดคล้องกับผลการวิจัย พบว่า กลุ่มสตรีทอผ้ามักมีอาการปวดตามร่างกาย ได้แก่ ขา เอว หลัง กล้ามเนื้อสะโพก เพราะนั่งทอผ้ามากกว่า 2 ชั่วโมงได้รับผลกระทบเสี่ยงดังจากเครื่องมือทอผ้า และบรรเทาอาการปวดเมื่อยด้วยการยืดเหยียดกล้ามเนื้อระหว่างการทำงาน และกินยาแก้ปวดเพื่อบรรเทาอาการ (Thanee et al., 2018; Dacherngkhaio et al., 2021; Cherdnam & Panakobkit, 2021) และอธิบายสุขภาวะเชิงสูญเสียด้านจิตใจ คือ ความวิตกกังวลจากค่าตอบแทนที่ไม่แน่นอน การรับภาระงานจำนวนมาก และการเร่งทำงานเพื่อให้ได้ผลผลิตตามเวลา เช่นเดียวกันกับงานของ Panakobkit et al. (2023) พบว่า ผู้ประกอบอาชีพทอผ้าไหม จังหวัดสุรินทร์มีอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย ได้รับผลกระทบทางเสี่ยงจากเครื่องมือทอผ้า

พุ่นละลอก และได้รับผลกระทบจากสุขภาวะเชิงสูญเสียด้านจิตใจคือ ความเครียดจากการทำงานที่เร่งรีบ

สังเกตได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักษ์รับทราบปัญหาภาวะสุขภาวะด้านร่างกายและจิตใจเชิงสูญเสียคือ อาการปวดเมื่อย และความเครียดจากการทำงาน และมีวิธีการบรรเทาปัญหาด้วยการเสริมสร้างภาวะสุขภาวะด้วย การเปลี่ยนอิริยาบถ ไม่นั่งทอผ้าเกิน 2 ชั่วโมง การให้ผู้มีประสบการณ์การทอผ้า ย้อมผ้า ตัดเย็บเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาช่วยเหลือขณะทำงาน อีกทั้งข้อค้นพบสำคัญคือกลุ่มมีประเด็นสุขภาวะทางสังคม และจิตวิญญาณที่ดี การช่วยเหลือเกื้อกูล การฮักแพง แบ่งปันระหว่างสมาชิกกลุ่ม และสมาชิกชุมชนสนับสนุนการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thanee et al. (2018) อธิบายถึงความสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัวและชุมชนมีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมภาวะสุขภาพของกลุ่มทอผ้าในอุบลราชธานี อีกทั้งสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี พ.ศ. 2561-2580 ที่ต้องการให้ชุมชนเป็นฐานสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี การป้องกันเฝ้าระวัง และควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะในระดับชุมชน ตำบล และระดับจังหวัด (NESDC, 2018)

2. อัตลักษณ์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักษ์ ได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการผลิตของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักษ์ ซึ่งอธิบายได้ตามแนวคิดการวิเคราะห์อัตลักษณ์พื้นที่ (Meak-on & Bejarananda, 2013) ได้แก่

1. ลักษณะทางกายภาพ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชนตั้งอยู่บริเวณคลองร่องน้ำธรรมชาติที่มีหิน มีต้นตะแบก ต้นกระบก ต้นกันเกรา ดอกลำดวน ต้นสะแบง ภายในชุมชน และอยู่ในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้

2. ระบบกิจกรรมบนพื้นที่ เช่น ประเพณีฮีต 12 คลอง 14 การทอผ้า การดำเนินา ความฮักแพงแบ่งปัน

ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การร่วมทำขนมพอง ขนมทองเอก

3. สัญลักษณ์ของสถานที่ เช่น คลองฮองแอ้
ทุ่งกุลาร้องไห้ ต้นสะแบง ผ้าลายขิดที่ชุมชนออกแบบ

**3. รูปแบบการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ทอผ้าร้อยรัก** เกิดขึ้นจากการรวมตัวของสมาชิก
ชุมชนบ้านฮองแอ้ จัดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน
ปี พ.ศ. 2559 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารองค์การ
กลุ่มฯ กำหนดโครงสร้างองค์กรครอบคลุมกับกิจกรรม
แต่ประชุมกลุ่มเป็นครั้งคราวในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ
2) การเงินและบัญชี กลุ่มฯ ได้ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
และตรวจสอบสินค้าคงคลังเมื่อสิ้นปี 3) การผลิต กลุ่มฯ
ผลิตสินค้าตามคำสั่งซื้อ ลูกค้านำมากำหนดวัสดุและ
รูปแบบการทอ การตัดเย็บที่ต้องการได้ ประธานกลุ่ม
จะเป็นผู้นำคำสั่งซื้อจากลูกค้าประชุมวางแผน
การผลิตและมอบหมายภาระงานให้สมาชิก 4) การ
ตลาด กลุ่มฯ ทำการตลาดด้วยการออกบูธแสดงสินค้า
เป็นหลัก และทำตลาดออนไลน์ ซึ่งกลุ่มขาดทักษะการ
ทำตลาดออนไลน์ และ 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
กลุ่มฯ มีระบบพี่เลี้ยงสอนงาน สร้างขวัญกำลังใจด้วย
การให้ค่าตอบแทนทุกสิ้นปี การฝึกอบรมกับหน่วยงาน
ภาครัฐและเอกชน

คณะผู้วิจัยอภิปรายผลรูปแบบการบริหาร
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรักกับความสำเร็จ
ของการบริหารวิสาหกิจชุมชนที่สังเคราะห์ข้อมูลจาก
งานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบ
การบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าร้อยรัก พบว่า
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการบริหาร
วิสาหกิจชุมชน ได้แก่ 1) การได้รับการสนับสนุนจาก
ภาครัฐและภาคเอกชน เช่น การให้ความรู้ การหา
ช่องทางการตลาด การสนับสนุนงบประมาณ (Kamol
et al., 2016; Srichuar & Kanjanapan, 2016;
Arpompisal, 2017; Chukong & Phonphon-
thanamas, 2020) 2) ภาวะผู้นำของประธานกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชน เช่น เป็นแบบอย่างที่ดี มีวิสัยทัศน์
รับผิดชอบต่อหน้าที่ ประสานงานดี การวางแผนพัฒนา
สินค้า (Thongtheangthai & Wongthanavas, 2013;

Rungy et al., 2017; Arpompisal, 2017;
Phumphruek & Anusonthiphat, 2020; Chukong
& Phonphonthanamath, 2020; Chankmon,
2020; Inbueng et al., 2020) การมีส่วนร่วมของ
ชุมชน เช่น คนในชุมชนสนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก
การใช้วัตถุดิบจากชุมชน (Nakruang et al., 2017;
Inthanon et al., 2019) 3) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
เช่น ใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบกิจการ
และปราชญ์ชาวบ้านให้ความรู้ (Arpompisal, 2017;
Buapseeesan et al., 2017) 4) ความเป็นผู้ประกอบการ
เช่น การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ สร้างมูลค่าให้กับ
ผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงกระบวนการทำงานอยู่เสมอ
(Arpompisal, 2017; Inbueng et al., 2020)

นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มมีภาวะผู้นำในการ
วางแผนการแบ่งงาน การจัดสรรผลประโยชน์ให้กับ
สมาชิก ชาวบ้านในชุมชนบ้านฮองแอ้ให้การสนับสนุน
เพราะกลุ่มผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้าง
ชื่อเสียงให้กับชุมชน กลุ่มมีความเป็นผู้ประกอบการ
ด้วยการพัฒนาตลาดขาย วิธีการทอผ้าแบบใหม่ ๆ เช่น
ลายดอกสะแบง การผลิตเสื้อจัมสูทสำหรับกลุ่มลูกค้า
วัยรุ่น และกลุ่มมีภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาศักยภาพ
ด้านทอผ้า การหาช่องทางการตลาดจากหน่วยงาน
ภาครัฐ และภาคเอกชน

อย่างไรก็ตามกลุ่มฯ ควรพัฒนาระบบการเงิน
การบัญชี การประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน
และการเพิ่มทักษะให้กับสมาชิกกลุ่ม ด้านการทำตลาด
ออนไลน์ และสอดคล้องกับงานของ Kaewmook
et al. (2021) พบว่า สมรรถนะของผู้ประกอบการ
วิสาหกิจชุมชนประเภทกิจการผลิตภัณฑ์ผ้าทอใน
ประเทศไทยต้องมีทักษะการบริหารการเงิน และทักษะ
ด้านเทคโนโลยีให้มากขึ้น

สรุปผล

สมาชิกกลุ่มเผชิญกับปัญหาสุขภาวะทาง
กาย เช่น อาการปวดเมื่อยจากการทำงาน ด้านจิตใจ
พบว่า มีความกังวลเกี่ยวกับการส่งมอบสินค้าให้มี

คุณภาพ โดยกลุ่มแก้ปัญหาด้วย การเปลี่ยนอิริยาบถ และการกระจายภาระงาน สำหรับสุขภาวะทางสังคม กลุ่มได้รับแรงสนับสนุนจากชุมชน และสุขภาวะทางจิตวิญญาณ กลุ่มยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางศาสนา สำหรับอัตลักษณ์ของชุมชน พบว่า ลักษณะภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมพื้นถิ่น และประเพณีของชุมชน เช่น การตั้งถิ่นฐานบริเวณคลองร่องน้ำธรรมชาติที่มีหิน การรักษาประเพณีฮีต 12 คอง 14 มีต้นสะแบง และผ้าลายขิด มีบทบาทสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชน

สำหรับรูปแบบการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มมีรูปแบบการทำงานอย่างมีส่วนร่วม มีความโปร่งใส กำหนดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน และกลุ่มได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดในอนาคตอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานภาครัฐ ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดนโยบาย ขับเคลื่อนสุขภาวะที่มีบริบทชุมชนเป็นฐานและเชื่อมโยงสู่การพัฒนาอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ และ

สอดคล้องการส่งเสริม Soft Power ผ่านสินค้า เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ด้านสุขภาวะ (Well-being) ควรส่งเสริมการป้องกันอาการปวดเมื่อย และความเครียดด้วยการจัดตารางทำงานที่เหมาะสม ด้านการบริหารกลุ่ม (Group Management) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (สสว.) กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ควรฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงิน เพื่อสามารถบริหารต้นทุนได้อย่างแม่นยำ และควรให้องค์ความรู้เกี่ยวกับการตลาดออนไลน์ เช่น Facebook Instagram และ Line ของวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น รวมถึงควรดึงอัตลักษณ์ของชุมชน (Community Identity) เช่น ดอกสะแบง คลองฮ่องแอ มาต่อยอดออกแบบลายผ้าและสร้างเรื่องราว (Story) ของผลิตภัณฑ์ ใช้สัญลักษณ์ธรรมชาติและลายผ้าพื้นถิ่นเป็นจุดขาย พัฒนาลายใหม่ ๆ แต่ยังคงเอกลักษณ์ชุมชน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรสำรวจมิติสุขภาวะของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า ครอบคลุมระดับจังหวัด เพื่อใช้กำหนดนโยบายการพัฒนาสุขภาวะอย่างแม่นยำมากขึ้น

References

- Arpomphisal, C. (2017). *Factors affecting effective management of community enterprises in the central region of Thailand* [Doctoral dissertation]. Siam University. [in Thai]
- Bangkokbiznews. (2022). *Soft Power promotes Thai identity through cultural products and services*. <https://citly.me/WBGYT> [in Thai]
- Buapseezan, N., Araksomboon, P., & Narathapanont, N. (2017). Developing the potential of community enterprises to create sustainable strength: A case study of community enterprises in Chachoengsao Province. *Journal of Rajanagarindra*, 1(1), 43-49. [in Thai]
- Chankmon, W. (2020). *Conditions for the success of the social enterprise operation of community in Suphanburi Province* [Master's thesis]. Silpakorn University. [in Thai]
- Cherdnam, C., & Panakobkit, W. (2021). Factors associate with health status and quality of life among silk weavers, Surin Province. *Research and Development Health System Journal*, 14(2), 280-289. <https://citly.me/VTNW3> [in Thai]

- Chukong, I., & Phonphonthanamas, W. (2020). *Factors for the success of community enterprises a case study of the Khao Thalu Farmers Group, Khao Thalu Subdistrict, Sawi District, Chumphon Province* [Independent study]. <https://citly.me/XTbGF> [in Thai]
- Community Development Department. (2017). *Guidelines for establishing and developing community enterprise*. Style Creative House. [in Thai]
- Dacherngkhaio, T., Glingasorn, A., & Janpech, P. (2021). Occupational health risk matrix assessment and effect of stretching on lower muscles pain among handmade weaving occupation, Selaphum District, Roi-Et Province. *Journal of Safety and Health*, 15(2), 23-33. <https://citly.me/AqUj2> [in Thai]
- Department of Agricultural Extension. (2014). *Community enterprise business operations to support entry into AEC*. Department of Agricultural Extension. [in Thai]
- Inbueng, L., Chaisena, A., & Phakdeeying, R. (2020). Key success factor of community enterprise on standard community product in Khon Kaen Province. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 5(2), 1-12. [in Thai]
- Institute for Population and Social Research. (2024). *Chronic diseases “NCDs” in working age that are caused by stress*. <https://citly.me/yXH23> [in Thai]
- Inthanon, R., Sumkaew, N., & Wattana, J. (2019). *Antecedents to manufacturing small and micro community enterprise success contributing sustainable development guidelines in evidence from Phitsanulok Province*. Naresuan University. [in Thai]
- Kaewmook, P., Theanruechai, N., & Roopsing, T. (2021). *The model of competency development of community business of textile products in Thailand*. <https://citly.me/BU32M> [in Thai]
- Kamol, O., Tobprokhaon, P., Thongthai, M., & Loywattanagul, S. (2016). Success factors of community enterprises in Yala Province. In *The 5th National and International Academic Conference 2016* (pp. 743-750). Yala Rajabhat University. [in Thai]
- Meak-on, S., & Bejarananda, M. (2013). Tourism impact on community indentity: Case of Amphawa Community. *Journal of Built Environment Inquiry*, 12(2), 1-19.
- Nakruang, D., Wattanayuenyong, S., & Lekhawichit, N. (2017). Factors influencing the business performance of Yala Community Enterprises. *Srinakharinwirot Research and Development Journal of Humanities and Social Sciences*, 9(17), 69-77. [in Thai]
- National Science and Technology Development Agency. (2021). *Soft Power*. <https://citly.me/839RD> [in Thai]
- Nimphanich, J., & Rojanaphon, W. (2018). *Data analysis for qualitative research*. Sukhothai Thammathirat Open University. <https://anyflip.com/uvyvj/djnz/basic> [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Council [NESDC]. (2018). *Master plan under the national strategy (13) issues: Promoting good health for Thai people (2018-2037 A.C.)*. https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651 [in Thai]

- Panakobkit, W., Cherdnam, C., & Dachernghao, T. (2023). Health hazards and health conditions based on occupational risks among handmade weaving occupations, Surin Province. *Regional Health Promotion Center Journal*, 17(2), 689-700. [in Thai]
- Phumphruek, C., & Anusonthiphat, N. (2020). The potential and strength of community enterprises in Ayutthaya Province. *Journal of Management Science Review*, 2(1), 133-144. <https://citly.me/bc0m1> [in Thai]
- Rungy, T., Chitsotsai, P., & Tirasawasdichai, T. (2017). Factors contributing to the success of the community enterprise: A case study of the community enterprise of germinating organic brown rice, Ban Khok Sawang, Sakon Nakhon. *Journal of Liberal Arts and Management Science*, 4(6), 52-58. <https://citly.me/yfqUg> [in Thai]
- Srichuar, S., & Kanjanapan, N. (2016). *Key success factors of community enterprises case study: Suchawadee Group Sadao District Songkhla*. <https://www.repository.rmutsv.ac.th/handle/123456789/356?show=full> [in Thai]
- Sukumnoed, D., Aekplakorn, W., & Ketsomboon, P. (2002). *Health impact assessment for health public policy formation: Concepts approaches and practices*. Health Systems Research Institute. [in Thai]
- Thanee, S., Luprasong, S., Chananin, T., & Paokanha, R. (2018). Factor affecting health status among weaving women in Ubon Ratchathani Province. *Journal of Nursing and Health Care*, 36(4), 177-185. <https://citly.me/BRyUn> [in Thai]
- Thongtheangthai, P., & Wongthanavas, S. (2013). Successful on the Superhot Chili Plant Group Community Enterprise of Na-Fai Subdistrict, Phupaman District, Khon Kaen Province. In *2013 Graduate Research Conference, Khon Kaen University* (pp. 1592-1599). Khon Kaen University. <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/56/grc14/files/hmp27.pdf> [in Thai]
- World Health Organization. (1998). *Health promotion glossary*. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/64546>

Name and Surname: Nitiphol Thararoop

Highest Education: Master of Arts (Public Administration), Kasetsart University

Affiliation: Faculty of Public Administration, Dhurakij Pundit University

Field of Expertise: Public Administration, Community Development, and Conflict Management and Integrity Promotions

Name and Surname: Nutthavadee Limlerjalearnvanit

Highest Education: Master of Arts (Applied Linguistics),
King Mongkut Institute of Technology Ladkrabang

Affiliation: Independent Researcher

Field of Expertise: Applied Linguistics, Social Science, and
Social Relation